

ТРУДОВЕ ПРАВО І ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

УДК 349.2

<https://doi.org/10.31548/law2021.03.012>

БЕЗПЕКА ПРАЦІ ПРИ ВИКОНАННІ РОБІТ ІЗ ПЕСТИЦИДАМИ: СТАН ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Т.С. НОВАК, кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри аграрного, земельного та екологічного права
імені академіка В.З. Янчука
Національний університет біоресурсів і природокористування України
E-mail: tomanovak1980@gmail.com

Анотація. Стаття присвячена аналізу сучасного стану правового забезпечення охорони праці при виконанні робіт із пестицидами, а також формулювання на його основі висновків та пропозицій, спрямованих на удосконалення чинного законодавства у зазначеній сфері.

Встановлено, що на даний час в Україні триває процес оновлення законодавства у досліджуваній сфері. Зокрема, через прийняття нормативних актів, що регламентують правила охорони праці при роботі з окремими видами хімічних речовин (приміром, аміачної селітри).

У підсумку дослідження чинного законодавства у сфері охорони праці при виконанні робіт із пестицидами зроблено висновок, що базові документи (ДСП 8.8.1.2.001-98 «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві» та ДСанПіН 8.8.1.2.3.4-000-2001 «Допустимі дози, концентрації, кількості та рівні вмісту пестицидів у сільськогосподарській сировині, харчових продуктах, повітрі робочої зони, атмосферному повітрі, воді водоймищ, ґрунті») не здатні належним чином врегулювати відповідні відносини через застарілість їх положень. Визначено основні недоліки ДСП 8.8.1.2.001-98: посилання у його змісті на вже нечинні нормативні акти з охорони праці, невідповідність сучасним напрацюванням у галузі гігієни та токсикології пестицидів; необґрунтовано деталізоване регулювання, що має наслідком надмірне навантаження на суб'єктів господарювання та призводить до формалізму при виконанні положень цього документу роботодавцями; некоректно «жорстка» регламентація вибору засобів індивідуального захисту для виконання робіт із пестицидами.

Визначено напрями удосконалення законодавства у сфері охорони праці при виконанні робіт із пестицидами. Серед яких: впровадження ризикоорієнтованого

підходу до організації охорони праці, у тому числі й в галузі сільського господарства; запозичення позитивного міжнародного досвіду у сфері поінформованості зацікавлених осіб щодо гігієнічного нормування використання пестицидів, необхідних заходів безпеки для робіт із використанням таких речовин.

Ключові слова: безпека праці, небезпечний виробничий фактор, нормативний акт з охорони праці, охорона праці, пестициди, правове забезпечення, сільське господарство

Актуальність.

Сучасне сільськогосподарське виробництво характеризується високим рівнем хімізації. Загальнодоведеним є той факт, що шкідники (комахи, гризуни, нематоди), хвороби вірусної, грибкової, бактеріальної етіології, бур'яни тощо здатні нанести суттєву шкоду як тваринництву так і рослинництву, аж до повного знищення врожаю чи сільськогосподарських тварин. За наявною інформацією в Україні середньорічні втрати врожаю від шкідників, хвороб і бур'янів становлять 20–30 %, у тому числі пшениці – 27 %, кукурудзи – 29 %, цукрових буряків – 27 %, картоплі – 32 %, плодових – 48 % («Обґрунтування застосування засобів захисту ...»). Немоżliвість відмовитись від використання пестицидів, зумовлена, насамперед, необхідністю запобігати зменшенню валового виробництва сільськогосподарської продукції та її якості, а також потребою у сприянні підвищенні продуктивності в першу чергу, галузі рослинництва, породжує іншу проблему – вказані речовини несуть загрозу здоров'ю працівників, які з ними працюють, а за неконтрольованого застосування – є небезпечними для життя та здоров'я людей і навколишнього природного середовища. Сільське господарство вже традиційно є однією з найбільш небезпечних галузей за показниками

виробничого травматизму та професійних захворювань. За статистичними даними, у 2020 році з загальної кількості травмованих внаслідок нещасних випадків, пов'язаних з виробництвом (а це 6646 осіб), 243 особи – це працівники агропромислового комплексу. І це п'яте місце після таких галузей охорони здоров'я (де внаслідок пандемії COVID-19 порівняно з 2019 рік цей показник виробничого травматизму зріс у 13 разів і у 2020 році склав 3238 осіб) та вугільна промисловість. Що ж до випадків виробничого травматизму зі смертельним наслідком, то тут сільське господарство є «у трійці лідерів» – із 393 загиблих осіб 45 припадає саме на цю галузь («Розподіл кількості потерпілих ...», 2020). Складною є ситуація й з професійними захворюваннями (отруєннями) осіб, зайнятих у сільському господарстві. Для прикладу: за даними Фонду соціального страхування України у Черкаській області у 2019 році 62,5% від загальної кількості встановлених професійних захворювань припадало саме на сільське господарство («Стан виробничого травматизму ...», 2019). Хоча за існуючими даними на рівні держави рівень професійних захворювань у сільському господарстві є невисоким («Розподіл кількості професійних захворювань ...», 2020). Однак тут ми повністю погоджуємось із Ю. Коноваловим у тому, що

наявні дані не відображають реальної картини, оскільки значна частина професійних захворювань осіб, зайнятих у сільськогосподарському виробництві, не фіксується через руйнування системи медичного обслуговування у сільській місцевості, насамперед профпатологічного (Коновалов, 2010: 97).

У свою чергу, одними з найбільш небезпечних для здоров'я робіт у сільському господарстві є роботи з пестицидами. Покращення ситуації можливе лише шляхом комплексного підходу до організації охорони праці осіб, зайнятих на таких роботах. А ключовим у цьому процесі являється належне правове забезпечення, що й зумовлює актуальність даної наукової роботи.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Різні аспекти охорони праці осіб, зайнятих у сільськогосподарському виробництві неодноразово були предметом наукових досліджень як вчених-правників, так і представників інших наук. Приміром, це роботи А.П. Березовецького, О.В. Войналовича, В.М. Гаращука, І.М. Городецького, В.В. Жернакова, П.О. Ізуїти, Л.І. Лазора, В.М. Лапіна, О.А. Мірошниченко, П.Д. Пилипенка, В.Г. Ротаня, В.П. Скафи, Г.І. Чанишевої, І.І. Шамшиної, О.М. Ярошенка, В.З. Янчука та інших. Разом із тим, багато проблем правового забезпечення охорони праці у сільському господарстві залишаються не вирішеними, що зумовлює необхідність проведення наукових досліджень у цьому напрямі.

Метою статті є аналіз сучасного стану правового забезпечення охорони праці при виконанні робіт із пе-

стицидами, а також формулювання на його основі висновків та пропозицій, спрямованих на удосконалення чинного законодавства у зазначеній сфері.

Результати.

Базовим нормативним актом із охорони праці, що встановлює вимоги безпеки під час використання пестицидів, є Правила охорони праці у сільськогосподарському виробництві, затверджені наказом Міністерства соціальної політики України від 29.08.2018 р. № 1240. Однак цей документ обмежується лише окремими вказівками щодо транспортування, перевезення та застосування пестицидів та мінеральних добрив, приготування розчинів пестицидів, а також встановлює умови допуску працівників до виконання таких робіт (проходження спеціального навчання, наявність відповідного посвідчення та відсутність медичних протипоказань).

У п. 1 підрозділу 1 розділу IV Правил охорони праці у сільськогосподарському виробництві міститься норма про те, що «транспортування, зберігання та застосування пестицидів потрібно здійснювати з дотриманням вимог Закону України «Про пестициди і агрохімікати» та інших нормативно-правових актів у частині безпечного здійснення робіт із транспортування, зберігання та застосування пестицидів». І до останніх належать Державні санітарні правила ДСП 8.8.1.2.001-98 «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 р. № 1. Саме цей документ, відповідно до його п. 1.4 є обов'язковими для дотримання всіма

особами, що проводять будь-які дії з пестицидами. Однак значна частина положень, закріплених у наведених ДСП 8.8.1.2.001-98, є застарілою, що ускладнює дотримання їх приписів.

Насамперед, ДСП 8.8.1.2.001-98 містить посилання на такі нечинні нормативні акти, як: Порядок застосування пестицидів і агрохімікатів на територіях, що зазнали радіоактивного забруднення, та у зонах надзвичайних екологічних ситуацій, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 16.01.1996 р. № 92; ГОСТ 12.0.004-90 «Система стандартів безпеки праці. Організація навчання безпеці праці. Загальні положення»; Положення про порядок проведення медичних оглядів працівників певних категорій, затверджене наказом Міністерства охорони здоров'я України від 31.03.1994 р.; ГОСТ 19433-88 «Вантажі небезпечні. Класифікація і маркування»; СНіП 11-108-78 «Склади сухих мінеральних добрив і хімічних засобів захисту рослин»; ГОСТ 12.2.003-91 «Обладнання виробниче. Загальні вимоги безпеки» та інші.

Ще одним недоліком ДСП 8.8.1.2.001-98 є те, що він «не встигає» за змінами, що мають місце на ринку пестицидів, переважна більшість з яких на даний час є імпортними, і їх асортимент з кожним роком збільшується. Ми повністю поділяємо думку фахівців про те, що як ДСП 8.8.1.2.001-98 так і ще один ключовий у досліджуваній сфері документ – ДСанПіН 8.8.1.2.3.4-000-2001 («ДСанПіН 8.8.1.2.3.4-000-2001 ...»), який визначає допустимі дози, концентрації, кількості та рівні вмісту пестицидів у сільськогосподарській сировині, харчових продуктах, повітрі робочої зони, атмосферному повітрі, воді водоймищ, ґрунті, розробле-

ні з урахуванням наукових досягнень у галузі гігієни та токсикології пестицидів станом 2000 рік (Тимочко, Городецький, Березовецький, Войналович & Вісин, 2021: 28).

Важливим аспектом, що потребує удосконалення, є регламентація ДСП 8.8.1.2.001-98 вибору засобів індивідуального захисту при роботі з пестицидами. У цьому напрямі була проведена дуже плідна робота (Тимочко, Городецький, Березовецький, Войналович & Вісин, 2021: 23–31). Автори на прикладі порівняння рекомендованих засобів захисту працівників під час використання пестицидів II класу небезпеки згідно з ДСП 8.8.1.2.001-98 та згідно з паспортом безпеки фунгіцида Аканто® Плюс виробництва Дюпон Інтернешнл згідно з Регламентом (ЄС) № 1907/2006 зі змінами («Commission Regulation (EU) 2015/830 ...») дійшли правильного висновку, що виконання приписів ДСП 8.8.1.2.001-98 про забезпечення працівників однотипними видами захисту для різних операцій є неконкретним і зумовлює похибки під час обрання засобів індивідуального захисту, що призводить до небезпечних умов роботи (Тимочко, Городецький, Березовецький, Войналович & Вісин, 2021: 28). Тобто прийнята в нашій державі «жорстка» регламентація в нормативно-правових актах із охорони праці вибору того чи іншого засобу індивідуального захисту в сучасних умовах зважаючи на значне оновлення як асортименту тих же пестицидів, так і асортименту засобів індивідуального захисту (причому як вітчизняного, так і закордонного виробництва) не дає очікуваного результату – не захищає на належному рівні працюючого.

Можливими кроками у напрямі покращення ситуації можуть стати по-перше, надання на рівні того ж

ДСП 8.8.1.2.001-98 можливості вибору засобу індивідуального захисту залежно від інформації, яка наведена у паспорті безпеки конкретного пестициду. По-друге, необхідно розширити перелік обов'язкової інформації, яка повинна бути надана про пестицид при внесенні його до Державного реєстру препаратів, врахувавши при цьому положення Регламенту (ЄС) № 1907/2006. Для порівняння: згідно Порядку проведення державних випробувань, державної реєстрації та перереєстрації, видання переліків пестицидів та агрохімікатів, дозволених до використання в Україні, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 4.03.1996 р. № 295 до Державного реєстру препаратів заноситься: реєстраційний номер препарату, дата видачі, серія, найменування та вміст діючої речовини, торгова назва препарату та позначення його препаративної форми, класифікація препарату, найменування заявника та його адреса, найменування виробника препарату, сфера застосування (перелік сільськогосподарських культур), норми витрати препарату (грамів, кілограмів, літрів/гектарів, кв. метрів, тонн), строк реєстрації препарату, дата скасування (призупинення) державної реєстрації препарату. Натомість додаток II «Вимоги до складання паспорта безпеки» Регламенту (ЄС) № 1907/2006 передбачає включення до паспорта безпеки препарату наступну інформацію: ідентифікація речовини/суміші та компанії/підприємства; ідентифікація небезпек; інформація про склад та інгредієнти; заходи першої домедичної допомоги; протипожежні заходи; заходи у разі аварійного викидання речовини; поводження та зберігання; контроль впливу (особистий

захист); фізичні та хімічні властивості; стабільність та реакційна здатність; токсикологічна інформація; екологічна інформація; утилізація; інформація про транспортування; нормативна інформація; інша інформація. Очевидно, що надання цієї інформації всім зацікавленим особам через розміщення її у вільному доступі у тому ж Державному реєстрі пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні, може значно спростити вирішення питання щодо захисту працюючих із такими речовинами.

Окрім зазначеного, аналіз змісту ДСП 8.8.1.2.001-98 показує дуже деталізовану регламентацію проведення робіт із пестицидами, а також відсилання до значної кількості інших нормативних актів, обов'язкових до виконання. З одного боку це можна вважати позитивним, оскільки чітке закріплення правил поведінки покликане сприяти організації охорони праці у досліджуваному напрямі. Але з іншого боку таке «переобтяження» обов'язків роботодавця на практиці часто призводить до формального виконання вимог.

Вищенаведене яскраво ілюструє вже визнаний в наукових колах факт про те, що працевохоронне законодавство України є застарілим і не встигає за змінами технологічних процесів, технологій, засобів захисту працівників і т. ін. Фахівці доводять, що реагувати на виклики у сфері охорони праці потрібно, в першу чергу, на рівні підприємства, установи, організації, суб'єкта господарювання. Відбуватись це повинно у вигляді стратегій управління та об'єктивуватись у системах управління охороною праці («Руководство по системам управления ...», 2003). Україна повинна

запроваджувати ризикоорієнтований підхід до організації охорони праці, тобто такий, що оснований на вивченні й аналізі виробничих ризиків, й подальшій розробці на рівні підприємства заходів із охорони праці, які б врахували специфіку саме цього суб'єкта господарювання.

Правове поле для цього вже починає формуватися, зокрема, розроблені проекти Методики проведення роботодавцем заходів з безпеки та гігієни праці на основі ризикоорієнтованого підходу («Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Методики ...»), Закону України «Про безпеку та здоров'я працівників на роботі» («Проект Закону України «Про безпеку та здоров'я ...»). Ми у своїх дослідженнях же аналізували положення останнього законопроекту й прийшли до висновку, що вони в цілому відповідають міжнародним стандартам у сфері охорони праці та дозволяють вирішити основні проблеми в частині мотивації роботодавців та працівників до дотримання законодавства про охорону праці, закладають основи для поступового зміщення акценту при організації охорони праці безпосередньо у суб'єкта господарювання у бік попередження настання нещасних випадків та професійних захворювань, зменшують бюрократичний тиск на роботодавців й дають йому більшу свободу в реагуванні на зміни у виробничих процесах та економічних умовах ведення відповідної діяльності (Новак, 2021: 91).

Одночасно з розробкою загального законодавства має проводитись робота із оновлення галузевих нормативних актів із охорони праці, у нашому разі тих, що регламентують вимоги безпеки при виконанні робіт

із пестицидами та агрохімікатами. Базуватись ці зміни повинні на попередньому аналізі існуючих саме у цій сфері виробничих ризиків, на об'єктивних даних виробничого травматизму та професійної захворюваності у сільському господарстві. Обов'язковим має стати й надання нормативно закріпленої можливості власнику сільськогосподарського підприємства оперативно реагувати на нові ризики за умови забезпечення належного рівня безпеки працівників, які виконують роботи із пестицидами та агрохімікатами. І тут в якості позитиву можна назвати прийняття Мінімальних вимог щодо безпеки та здоров'я працівників на роботі під час зберігання, пакування нітрату амонію та використання його для виготовлення комплексних і рідких мінеральних добрив, затверджених наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 15.04.2021 р. № 775-21, які поширили свою дію на всіх суб'єктів господарювання та/або установи всіх форм власності, діяльність яких пов'язана із зберіганням (у кількості 500 кг або більше), пакуванням, навантажувально-розвантажувальними роботами з нітратом амонію та/або використанням його для виготовлення комплексних і рідких мінеральних добрив та/або його споживанням. Тим самим було скасовано наказ Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду «Про затвердження Правил охорони праці при переробці та зберіганні аміачної селітри насипом» від 01.09.2009 р. № 142 як такий, що створював надмірне навантаження на суб'єктів господарювання необґрунтованим регулюванням, містив чисельні посилення на

правила, ДСТУ, ДБН, СН і ГОСТ, які є скасованими та не належать до нормативно-правових актів з охорони праці.

Висновки і перспективи.

Отже, на даний час в Україні триває процес оновлення законодавства, що регулює відносини у сфері охорони праці осіб зайнятих на роботах із пестицидами. Поряд із цим базові документи (ДСП 8.8.1.2.001-98 «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві» та ДСанПіН 8.8.1.2.3.4-000-2001 «Допустимі дози, концентрації, кількості та рівні вмісту пестицидів у сільськогосподарській сировині, харчових продуктах, повітрі робочої зони, атмосферному повітрі, воді водоймищ, ґрунті») не здатні належним чином врегулювати відповідні відносини через застарілість їх положень. Подальші наукові пошуки варто сконцентрувати в напрямках: впровадження ризикоорієнтованого підходу до організації охорони праці, у тому числі й в галузі сільського господарства; запозичення позитивного міжнародного досвіду у сфері поінформованості зацікавлених осіб щодо гігієнічного нормування використання пестицидів, необхідних заходів безпеки для робіт із використанням таких речовин.

Список використаних джерел

1. Обґрунтування застосування засобів захисту рослин (23.03.2021). URL: http://www.city.kherson.ua/news_detail/obgruntuvannya-zastosuvannya-zasobiv-zahistu-roslin (дата звернення: 29.08.2021 р.).
2. Розподіл кількості потерпілих від нещасних випадків за даними актів Н-1/П, пов'язаних з виробництвом, за найбільш травмонебезпечними галузями економіки підприємств, де стався нещасний випадок за 2020 рік. URL: <https://www.sop.com.ua> (дата звернення: 29.08.2021 р.).
3. Стан виробничого травматизму та професійної захворюваності на підприємствах області за 2019 рік. URL: <http://www.fse.gov.ua> (дата звернення: 30.08.2021 р.).
4. Розподіл кількості професійних захворювань за даними актів П-4 за галузями економіки підприємств, де працювали потерпілі за 2020 рік. URL: <http://www.fssu.gov.ua> (дата звернення: 30.08.2021 р.).
5. Коновалов Ю. Сучасні проблеми виробничого травматизму та професійної захворюваності в сільському господарстві України. Аграрна економіка. 2010. Т. 3. № 1–2. С. 94–100.
6. ДСанПіН 8.8.1.2.3.4-000-2001 «Допустимі дози, концентрації, кількості та рівні вмісту пестицидів у сільськогосподарській сировині, харчових продуктах, повітрі робочої зони, атмосферному повітрі, воді водоймищ, ґрунті». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0137588-01> (дата звернення: 30.08.2021 р.).
7. Тимочко В.О., Городецький І.М., Березовецький А.П., Войналович О.В., Вісин О.О. Аналіз нормативної бази безпеки праці для механізованого обприскування сільськогосподарських культур. Machinery & Energetics. Journal of Rural Production Research. 2021. Vol. 12. №. 2. Р. 23–31.
8. Commission Regulation (EU) 2015/830 of 28 May 2015 amending Regulation (EC) No 1907/2006 of the European Parliament and of the Council on the Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals (REACH) (Text with EEA relevance) C/2015/3522. URL: <https://op.europa.eu> (дата звернення: 02.09.2021 р.).

9. Руководство по системам управления охраной труда. МОТ-СУОТ 2001 / ILO-OSH 2001. Женева: Международное бюро труда, 2003. 32 с.
10. Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Методики проведення роботодавцем заходів з безпеки та гігієни праці на основі ризикоорієнтованого підходу». URL: <https://dsp.gov.ua> (дата звернення: 02.09.2021 р.).
11. Проект Закону України «Про безпеку та здоров'я працівників на роботі». URL: <https://www.me.gov.ua> (дата звернення: 02.09.2021 р.).
12. Новак Т.С. До питання впровадження ризикоорієнтованого підходу у сфері організації охорони праці в законодавстві України. *Право. Людина. Довкілля*. 2021. № 12 (1). С. 85–94.
4. Rozpodil kilkosti profesiinykh zakhvoriuvan za danymy aktiv P-4 za haluziamy ekonomiky pidpriemstv, de pratsiuvaly poterpili za 2020 rik [Distribution of the number of occupational diseases according to the acts of P-4 by sectors of the economy of enterprises where the victims worked in 2020]. Available at: <http://www.fssu.gov.ua> (in Ukrainian).
5. Konovalov, Yu. (2010). Suchasni problemy vyrobnychoho travmatyzmu ta profesiinoi zakhvoriuvanosti v silskomu hospodarstvi Ukrainy. *Ahrarna ekonomika* [Modern problems of occupational injuries and occupational diseases in agriculture of Ukraine. *Agrarian economy*], 3(1–2): 94–100 (in Ukrainian).
6. DСанПиН 8.8.1.2.3.4-000-2001 «Dopustymy dozy, kontsentratsii, kilkosti ta rivni vmistu pestytsydiv u silskohospodarskii syrovyni, kharchovykh produktakh, povitri robochoi zony, atmosfernomu povitri, vodi vodoimyshch, grunti» [DСанПиН 8.8.1.2.3.4-000-2001 «Permissible doses, concentrations, quantities and levels of pesticides in agricultural raw materials, food products, air of the working area, atmospheric air, water of reservoirs, soil»]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0137588-01> (in Ukrainian).
7. Tymochko, V.O., Horodetskyi, I.M., Berezovetskyi, A.P., Voinalovych, O.V. & Visyn, O.O. (2021). Analiz normatyvnoi bazy bezpeky pratsi dlia mekhanizovanoho obpryskuvannia silskohospodarskykh kultur. *Machinery & Energetics. Journal of Rural Production Research* [Analysis of the regulatory framework for occupational safety for mechanized spraying of crops], 12(2): 23–31 (in Ukrainian).
8. Commission Regulation (EU) 2015/830 of 28 May 2015 amending Regulation (EC) No 1907/2006 of the European Parliament and of the Council on the Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals (REACH) (Text with EEA

References

1. Obgruntuvannia zastosuvannia zasobiv zakhystu roslyn [Justification of the use of plant protection products]. Available at: <http://www.city.kherson.ua> (in Ukrainian).
2. Rozpodil kilkosti poterpilykh vid neshchasnykh vypadkiv za danymy aktiv N-1/P, poviazanykh z vyrobnytstvom, za naibilsh travmonebezpechnymy haluziamy ekonomiky pidpriemstv, de stavsia neshchasnyi випадок за 2020 rik [Distribution of the number of victims of accidents according to acts H-1/P related to production, by the most traumatic sectors of the economy of enterprises where the accident occurred in 2020]. Available at: <https://www.sop.com.ua> (in Ukrainian).
3. Stan vyrobnychoho travmatyzmu ta profesiinoi zakhvoriuvanosti na pidpriemstvakh oblasti za 2019 rik [The state of occupational injuries and occupational diseases at the enterprises of the region for 2019]. Available at: <http://www.fse.gov.ua> (in Ukrainian).

- relevance) C/2015/3522. Available at: <https://op.europa.eu> (in English).
9. Rukovodstvo po systemam upravleniya okhranoitruuda [Guidelines for Occupational Safety and Health Management Systems] (2003). MOT-SUOT 2001 / ILO-OSH 2001. Zheneva: Mezhdunarodnoe biuro truda, 32 (in Russian).
 10. Proekt postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro zatverdzhennia Metodyky provedennia robotodavtsem zakhodiv z bezpeky ta hihieny pratsi na osnovi ryzykooorientovanoho pidkhotu» [Draft Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine «On approval of the Methodology for the employer to take measures on occupational safety and health on the basis of a risk-oriented approach»]. Available at: <https://dsp.gov.ua> (in Ukrainian).
 11. Proekt Zakonu Ukrainy «Pro bezpeku ta zdorovia pratsivnykiv na roboti» [Draft Law of Ukraine «On Safety and Health of Workers»]. Available at: <https://www.me.gov.ua> (in Ukrainian).
 12. Novak, T.S. (2021). Do pytannia vprovadzhennia ryzykooorientovanoho pidkhotu u sferi orhanizatsii okhorony pratsi v zakonodavstvi Ukrainy. Pravo. Liudyna. Dovkillia [On the issue of introduction of risk-oriented approach in the field of labor protection organization in the legislation of Ukraine. Law. Human. Environment], 12 (1): 85–94 (in Ukrainian).

T.S. Novak (2021). OCCUPATIONAL SAFETY DURING WORK WITH PESTICIDES: THE STATE OF LEGAL PROVISION. *Law. Human. Environment*, 12(3): 98-106.

<https://doi.org/10.31548/law2021.03.012>

Summary. *The article is devoted to the analysis of the current state of legal protection of labor protection when performing work with pesticides, as well as the formulation on its basis of conclusions and proposals aimed at improving the current legislation in this area.*

It is established that the process of updating labor legislation is currently underway in Ukraine. In particular, through the adoption of regulations governing the rules of labor protection when working with certain types of chemicals (for example, ammonium nitrate).

As a result of the study of current legislation in the field of labor protection when working with pesticides, it was concluded that the basic documents (State Sanitary Rules 8.8.1.2.001-98 «Transportation, storage and use of pesticides in the national economy» and State Sanitary Rules and Norms 8.8.1.2.3.4-000-2001 «Permissible doses, concentrations, quantities and levels of pesticides in agricultural raw materials, foodstuffs, air of the working area, atmospheric air, water of reservoirs, soil») are not able to regulate properly appropriate relations due to the obsolescence of their provisions. The main shortcomings of State Sanitary Rules 8.8.1.2.001-98 are determined: references in its content to already invalid regulations on labor protection, inconsistency with modern developments in the field of hygiene and toxicology of pesticides; unreasonably detailed regulation, which results in an excessive burden on business entities and leads to formalism in the implementation of the provisions of this document by employers; incorrect «rigid» regulation of the choice of personal protective equipment for work with pesticides.

The directions of improvement of the legislation in the field of labor protection at performance of works with pesticides are defined. Among them: introduction of a risk-oriented approach to the organization of labor protection, including in the field of agriculture; borrowing positive international experience in the field of awareness of stakeholders on the hygienic regulation of pesticide use, the necessary safety measures for work with the use of such substances.

Keywords: *occupational safety, dangerous production factor, labor protection regulations, labor protection, pesticides, legal support, agriculture*